

La Veguilla: flors de qualitat

Un hivernacle ordenat i extens portat per 150 empleats, la majoria discapacitats psíquics: La Veguilla és una iniciativa particular d'una persona de l'Opus Dei de Madrid.

11/04/2010

Cada any, Fleuroselect, l'Organització Internacional per a la Indústria de Plantes Ornamentals, lliura les seves medalles d'or a les varietats de flors que considera més originals pel seu color o alguna altra qualitat

botànica. L'última cerimònia va tenir lloc a Madrid. Com a membre d'aquesta organització des que fa un quart de segle impulsés el centre especial de treball *La Vegailla*, José Alberto Torres era aquesta vegada l'amfitrió.

En la seva intervenció va explicar als assistents, procedents d'empreses dels cinc continents, la tasca que desenvolupen els 150 empleats, la majoria discapacitats psíquics, en el que es considera el millor viver de flors de la Comunitat de Madrid i un dels principals d'Espanya. "Demà -els va dir- podreu visitar els terrenys de La Vegailla i d'Aranjuez. I us pot passar quelcom que li passa a la majoria de gent: que atribuireu els defectes que veieu als discapacitats. Seria un error. Si veieu defectes, seran deguts als monitors que no han estat capaços d'ensenyar bé als discapacitats,... ni d'adonar-se de dissimular aquests defectes abans

que vinguéssiu", va acabar amb el seu humor característic. Un emocionat aplaudiment va premiar les seves paraules.

Cinc milions de flors a l'any

Com qualsevol empresa, La Veguilla, situat al terme de Boadilla del Monte, prop de Madrid, tindrà els seus defectes, però allò que aprecia el visitant és un hivernacle ordenat i extens del qual surten a l'any cinc milions de plantes florals i que des de 2005 ha estès la seva tasca a un altre terreny de 12 hectàrees situat a Aranjuez, també a la comunitat madrilenya i on treballen unes altres 150 persones.

Mentre mostra les llargues files de testos de plàstic negres amb les seves petúnies, geranis, begònies, azalees, margarides i una altra trentena més de varietats en diversos estadis de desenvolupament, José Alberto va donant als empleats amb qui es

creua algunes instruccions, preguntant-los per algun problema personal o divertint-se amb un comentari bromista. I a l'hivernacle-laboratori s'atura i ensenya amb orgull les plantes experimentals amb què investiguen colors més vius, ribets blancs o blavosos o pètals de més grandària. "En el fons no és tan difícil", afegeix amb modèstia. "Humitat, calor i una hormona, i en quinze dies aquests esqueixos estan preparats".

Un treball exigent José Alberto fuig d'eufemismes consoladors com el de "teràpia ocupacional" i dissenteix de vegades de les excessives ajudes estatals que reben aquests discapacitats, que tranquil·litzen la consciència social però que en darrer terme els marginen en illes on s'entretenen i no causen problemes. "L'ocupació en alguns casos es redueix només a això: a una teràpia, a una excusa, a un simple instrument

per alleujar el pes d'una malaltia.

Aquí, aquests discapacitats treballen amb totes les conseqüències que el treball imposa, amb els seus horaris, les seves fatigues i les seves recompenses salarials".

El resultat és l'orgull i les cares de satisfacció quan observen diàriament els camions que vénen a emportar-se el fruit de la seva tasca. "Si no hi fóssim nosaltres -va dir a José Alberto un dels seus empleats- no hi hauria jardins a Madrid".

El veritable *humus* que fertilitza aquests hivernacles és el valor santificant de totes les ocupacions humanes nobles i la seva profunda dignitat, que José Alberto aprengué a l'Opus Dei. "Em vaig proposar que aquestes persones a les quals Déu també crida a la santedat descobrissin en les seves tasques un mitjà per trobar Déu i per servir els altres".

La Veguilla ja existia llavors com a escola de discapacitats mentals, però faltava una orientació clara. I després d'una intensa experiència laboral com a funcionari dels ministeris d'Hisenda i d'Educació i com a gerent d'una escola, "vaig decidir ficar-me a fons en aquesta iniciativa".

No van faltar intents fallits de tirar endavant mitjançant la fabricació de mobles, objectes de ceràmica i de roba, ni incomprendions de pares desenganyats ni funcionaris reticents. "Però home! -Em deia un-. Fer treballar precisament a unes persones que es poden alliberar d'aquesta càrrega!". Era una concepció falsament misericordiosa de la deficiència mental i una idea empobrida del treball. Amb el seu caràcter pràctic i la seva formació autodidacta, a José Alberto li agrada repetir que "aquí no venem caritat, sinó qualitat".

I amb tots, normalitat

I alhora s'hi inculca un sentit a la vida d'unes persones que per les seves condicions són presa fàcil de la compassió paralitzant, l'abús del seu entorn o de l'abandonament en un oci inservible. "Quan una d'aquestes persones atribueix el seu fracàs perquè és deficient, mai deixarà de ser-ho i voldrà que l'ajudin", explica José Alberto. Acostumats als subsidis socials i a la passivitat, poden passar les seves vides vegetant, "com aquestes plantes". Alguns arriben a La Vega tan maltractats pel que han vist i viscut que no creuen en res. "Però després d'algun temps, de conviure amb altres de la seva condició, d'aprendre a treballar i a somriure, llavors el que fan amb les seves mans sí els sembla creïble".

Per a José Alberto, un dels moments més gratificants de la jornada té lloc al final del sopar. A la residència

adjunta als hivernacles s'allotgen durant la setmana laboral els empleats que treballen lluny de les seves llars. "Per a alleujar les meves xacres em solen treure un suc de taronja i sempre sobra alguna cosa. Llavors, m'envolten els nois i arriba l'hora de la rifa. A veure qui diu les paraules màgiques! 'Hi ha Torres', diu algú, i se l'emporta. Però moltes vegades és freqüent que, si fa temps que algú no s'ha portat el suc, els altres callen i li animen perquè digui les paraules màgiques. Encara que alguns mostrin aparença de duresa, tenen un cor d'or".

Aquesta normalitat en el tracte fa que se sentin com els altres i s'oblidin, encara que només sigui per alguns instants, de les seves deficiències. "Com fingeixis o els enganyis estàs perdut", comenta José Alberto.

Afortunadament, avui s'ha avançat molt en aquest aspecte: s'entén que un deficient és una persona capaç de portar una vida normal de treball, malgrat les seves mancances i limitacions. Avui el metge, el neuròleg i el pedagog coordinen els seus sabers i funcions per ajudar aquestes persones. "És una bogeria - em deia el pare d'un noi- pensar que el meu fill sigui capaç algun dia de sostenir-se per si mateix ... Si jo, quan tinc necessitat que els meus fills em facin un encàrrec al carrer, acabo enviant al seu germà petit, perquè temo que a aquest li passi alguna cosa! " Avui aquest noi no només es manté econòmicament amb el seu treball, sinó que gaudeix d'un contracte laboral fix.

Suport de professionals

La doctora en Biologia Marisa Borja compagina la seva docència universitària amb el laboratori de

biotecnologia de la Veguilla. D'aquí van sortint estudis científics sobre virus, paràsits o toxines de les plantes i sobre enginyeria botànica, que es publiquen en revistes internacionals. La majoria dels treballs de camp els efectuen els deficients. "Poden fer gairebé tot: traspasar les mostres de plantes d'un medi de cultiu a un altre, a la cabina de flux d'aire, traslladar els flascons a les cambres de cultiu, o ajudar en les tasques de preparació de mitjans, com omplir i buidar pots, esterilitzar en l'autoclau, o desinfectar parets o terres per aconseguir la asèpsia imprescindible", explica la doctora Borja.

Enquadrat també a la Fundació Promiva, i molt unit històricament, educativament i laboralment a La Veguilla, l'escola d'educació especial Mare de Déu de Lourdes, situada a Majadahonda, també prop de

Madrid, fa molts anys que forma a discapacitats psíquics. Mig centenar de professors, psiquiatres, psicòlegs, fisioterapeutes, logopedes i metges treballen conjuntament.

Jorge Muñoz, cap dels Serveis de Diagnòstic de la Deficiència Mental de la Fundació, investiga entre altres coses sobre potencials evocats visuals, gràcies als quals es pot saber l'activitat de les parts del cervell que coordinen les activitats sensorials i intel·lectuals. Jorge va aprendre la tècnica a la Facultat de Medicina de la Universitat de Pennsilvània, a Filadèlfia (Estats Units). I aquí la pot aplicar als deficients, en part gràcies a la coordinació amb què es treballa. "No és el mateix l'anàlisi freda de les dades exclusivament psiquiàtriques, que l'observació de les mateixes dades al costat d'especialistes en psicologia, logopèdia o treball de taller".

La col·laboració entre l'escola, on hi ha més de 200 alumnes, de 6 a 20 anys d'edat, i La Veguilla es manifesta també en l'ajut que reben del personal docent, sobretot amb cursos de reforç de les habilitats socials (capacitat de diàleg, caràcter estable, etc.), claus per a la integració dels discapacitats.

"La nostra tasca específica -segons Encarnació Celada, professora amb més de 25 anys d'experiència a l'escola- consisteix en el tractament individual a través de la tutoria. Perquè hi ha diferents tipus de deficiència mental: aquells amb greus alteracions cerebrals i els que, per pressions familiars o inadaptacions socials, han acabat amb danys severs en la seva personalitat, es tracta de reduir les seves inseguretats, la seva por al fracàs, i transmetre'ls tot l'afecte que puguem ".

Gonzalo, la millor flor

Julián Ruiz, director de l'escola, advoca per enfrontar-se als problemes des del principi: "Alguns pares creuen que és millor amagar el problema dels seus fills, i és un error que s'acaba pagant. Hi ha altres que desestimen qualsevol tipus de cooperació, ja que la consideren inútil. Fa poc una mare va comentar al psiquiatre de l'escola que no veia el seu fill capaç de comprendre la primera Comunió; aquest li va dir: 'Jo no sé si el seu fill arribarà fins a Déu, el que sí sé és que Déu arriba al seu fill'. Molts pares han tornat a la fe per la decisió i l'afany dels seus propis fills: 'Tenir un fill així és el que ha donat sentit a les nostres vides', solen confessar alguns".

José Alberto té especial estima a Gonzalo, un dels primers ocupats de la Veguilla, que fa anys es va casar amb una altra treballadora del

centre. Recordava encara amb emoció un casament que a molts semblava una bogeria i del qual va ser testimoni. Dies després, Gonzalo i la seva dona li van demanar parlar amb ell, i li van exposar un desig i una pregunta. El seu desig era tenir un fill, i la pregunta: "Serà com nosaltres?". José Alberto, amb el seu realisme característic, els va contestar que probablement no ho seria, ja que la seva condició no era genètica. El fill ja ha complert dotze anys i és el seu gran orgull, al costat de la satisfacció de veure com creixen diàriament les flors de la Vega i com adornen els jardins de Madrid.